

**Birgit Landberg, Eda Peäske, Heli Veskus, Liina Tepand,
Mait Visnapuu, Ott Karulin, Riina Viiding, Triinu Upkin, Tõnn Lamp**

**Eesti teatri auhindade töörühma aruanne
Eesti Teatriliidu juhatusele**

Tallinnas 9. juunil 2019. aastal

Sisukord

Sissejuhatus.....	3
Auhinnatüübid.....	4
Ettepanek 1: Lisada nimeliste auhindade nimetusse auhinnatav valdkond.....	5
Aastaauhindade määramise põhimõtted.....	6
Ettepanek 2: Muuta lavastaja ja kunstniku aastaauhind teatriliigiüleseks.....	6
Ettepanek 3: Luua etenduskunstide ühisauhinna asemele etenduskunsti aastaauhind, mida annab välja eraldi žürii.....	8
Ettepanek 4: Loobuda üldnimetusest „tehniliste töötajate auhinnad“ ning luua kolm teatritöötaja aastaauhinda oma statuudiga.....	8
Ettepanek 5: Loobuda pea- ja kõrvalosade eristamisest.....	9
Statuutide uuendamine.....	11
Ettepanek 6: Muuta Salme Reegi, Reet Neimari, Priit Põldroosi ja Otto Hermannini nimelise auhinna statuuti.....	11
Ettepanek 7: Muuta Natalie Mei nimelise auhind teatriliigiüleseks.....	12
Ettepanek 8: Nimetada teatrikunsti eriauhind ümber Eesti Teatriliidu juhatuse auhinnaks.....	13
Žüriide tööpõhimõtted.....	15
Ettepanek 9: Sõnastada žürii tööpõhimõtted ning vormistada need lepinguna žüriiliikme volituste alguses.....	15
Eesti teatri auhindade töörühma protokoll nr 1.....	18
Eesti teatri auhindade töörühma protokoll nr 2.....	20
Eesti teatri auhindade töörühma protokoll nr 3.....	23
Eesti teatri auhindade töörühma protokoll nr 4.....	28

Sissejuhatus

Töörühm koosseisus Birgit Landberg (Eesti Lavastajate Liit), Eda Peäske (muusikateatri ekspert), Heli Veskus (Eesti Näitlejate Liidu Solistide Liit), Liina Tepand (Eesti Lavastuskunstnike Liit), Mait Visnapuu (Eesti Teatri Tehniliste Töötajate Ühendus), Ott Karulin (Eesti Teatriuurijate ja -kriitikute Ühendus), Riina Viiding (Eesti Teatriliit), Triinu Upkin (Eesti Balletiliit), Tõnn Lamp (Eesti Näitlejate Liit) kohtus neljal korral veebruarist maini 2019. aastal.

Töörühm arutas ainult teatripäevapeol väljaantavaid auhindu ning töötas põhimõttel, et igal kohtumisel arutatati konkreetseid auhindu, kaaludes iga auhinna nimetuse ja statuudi vastavust praegusele teatripildile, samuti selle seost ja mõju teistele auhindadele. Iga arutelu põhjal sõnastati võimalikud muudatusettepanekud koos muudatuse põhjenduse ning võimaliku mõju kirjeldusega, mis on ära toodud ka aruandes, kuid täiendatud kõigil kohtumistel arutatut arvestades. Aruande lisas on ka kohtumiste protokollid nende esialgsel kujul.

Seejärel arutasid muudatusettepanekuid töörühmas esindatud erialaliitude ja -ühenduste juhatused, kelle tagasiside põhjal jagunevad siinses aruandes toodud ettepanekud kolmeks: konsensuslikult või konsensuslikult tingimustega toetatud ettepanekud, eriarvamust tekitanud ettepanekud ning toetust mitte leidnud ettepanekud. Eriarvamust tekitanud ettepanekute puhul on eriarvamusele jäänud ka välja toodud.

Töörühm soovib kindlasti nimetatud muudatusettepanekuid arutada ka laiemas ringis, et kõik soovijad saaksid oma arvamust avaldada. Kuna lähiajal auhindamise põhimõtteid sellises ulatuses enam tõenäoliselt ei arutata, on laiapidsem kaasamine mõistlik.

Auhinnatüübid

Teatripäevapeol antavaid Eesti teatri auhindu on kokku 29 (kõiki ei anta samal aastal). Võttes arvesse ühelt poolt seda, kui pika perioodi eest auhindu määratakse (kas eelmise kalendriaasta eest või pikemaajalise loominguulise tegevuse eest) ning millise sagedusega neid välja antakse, eristub neli auhinnatüüpi:

1. **aastauhinnad ja nimelised aastauhinnad** ehk iga-aastaselt väljaantavad auhinnad eelmise kalendriaasta loominguulise tegevuse eest: sõnalavastuste žürii määravad lavastajaauhind, kunstnikuauhind, meespeaosatäitja auhind, naispeaosatäitja auhind, meeskõrvalosatäitja auhind ja naiskõrvalosatäitja auhind, kaks muusikažürii muusikaauhinda, balletižürii balletiauhind, tantsužürii tantsuauhind, etenduskunstide ühisžürii antav etenduskunstide ühisauhind ning kolm tehniliste töötajate auhinda, sõnalavastuste muusikalise kujunduse ja originaalmuusika auhind, Salme Reegi nimeline auhind, Reet Neimari nimeline kriitikaauhind (kokku 17);
2. **iga-aastaselt väljaantavad (nimelised) auhinnad pikemaajalise loominguulise tegevuse eest:** kaks Kristallkingakese auhinda ja kaks Ants Lauteri nimelist auhinda (kokku 4);
3. **üle aasta välja antav auhind viimase kahe aasta loominguulise tegevuse eest:** algupärase dramaturgia auhind (kokku 1);
4. **vajaduspõhiselt väljaantavad (nimelised) auhinnad pikemaajalise loominguulise tegevuse eest:** Georg Otsa nimeline auhind, Priit Põldroosi nimeline auhind, Aleksander Kurtna nimeline auhind, Natalie Mei nimeline auhind, Rahel Olbrei nimeline auhind, Otto Hermannini nimeline auhind ja teatrikunsti eriauhind (kokku 7).

Nagu loetelust näha, on auhindade jaotumine aastauhindadeks ja pikemaajalise tegevuse eest määratavateks auhindadeks, aga ka tegevusepõhisteks ja nimelisteks auhindadeks raskesti hõlmatav, sest mitte kõiki aastauhindu ei nimetata aastauhindadeks ning nimeline auhind võib olla nii aastauhind kui ka iga-aastaselt või vajaduspõhiselt väljaantav auhind pikemaajalise loominguulise tegevuse eest. Samuti erineb auhinnati „pikemaajalisus“ ning kõigi aastauhindadega ei kaasne Theodori silm (Salme Reegi nimeline auhind ning sõnalavastuste muusikalise kujunduse ja originaalmuusika auhind).

Töörühmal pole auhinnaüüpide osas muudatusettepanekut, kuid aruteludes eristati süsteemselt aastaauhindu (kõik iga-aastaselt väljaantavad auhinnad eelmise kalendriaasta loomingulise tegevuse eest, sh nimelised ehk 1. grupp) ning auhindu pikemaajalise loomingulise tegevuse eest (sõltumata nende väljaandmise sagedusest või nimetusest ehk 2. ja 3. grupp tervenisti ning 4. grupist kõik peale teatrikunsti eriauhinna, mis määratakse küll eelmise kalendriaasta loomingulise tegevuse eest, kuid pole iga-aastaselt väljaantav). Abiks võib olla loobuda ka kõnepruugis eristamisest aastaauhinnad vs. nimelised auhinnad ja/või lisada kõigi (sh nimeliste) aastaauhindade nimetusse sõna „aastaauhind“. Aruandes on viimast läbivalt ka tehtud.

Ettepanek 1: Lisada nimeliste auhindade nimetusse auhinnatav valdkond

Töörühm toetab Eesti Teatriuurijate ja -kriitikute Ühenduse ettepanekut lisada kõigi nimeliste auhindade nimetusse auhinnatav valdkond, et auhinnad oleksid üheselt mõistetavad ka vähesema teatrimäluga inimestele. Auhindade võimalikud nimetused on järgmised:

Reet Neimari nimeline kriitikaauhind¹

Salme Reegi nimeline laste- ja noorteteatri auhind²

Kristallkingakese auhind noorele teatriinimesele

Ants Lauteri nimeline näitlejaauhind

Ants Lauteri nimeline lavastajaauhind

Otto Hermannini nimeline orkestrandi auhind

Rahel Olbrei nimeline balletiauhind

Priit Põldroosi nimeline teatrimõtte auhind

Aleksander Kurtna nimeline tõlkija auhind

Georg Otsa nimeline muusikateatri auhind

Natalie Mei nimeline muusikateatri kunstniku auhind³

1 Või: Reet Neimari nimeline kriitika aastaauhind

2 Või: Salme Reegi nimeline laste- ja noorteteatri aastaauhind (vt ka 6. ettepanek).

3 Vt 7. ettepanek.

Aastaauhindade määramise põhimõtted

Üks põhjuseid Eesti teatri auhindade töörühma kokkukutsumiseks oli meedias ja kuluaarides korduvalt väljendatud kahtlus, et auhindade eristamine teatriliigiti (sõna-, muusika-, balleti-, tantsuteater ning etenduskunst) pole tänapäeval enam õigustatud. Töörühm jõudis järeldusele, et teatriliigipõhine eristamine on õigustatud juhul, kui suureneb liigižüriide omavaheline koostöö.

Ettepanek 2: Muuta lavastaja ja kunstniku aastaauhind teatriliigiüleseks

Töörühm arutas ja toetab konsensuslikult lavastaja aastaauhinna ja konsensuslikult tingimustega kunstniku aastaauhinna muutmist teatriliigiüleseks, mis tähendaks, et nii sõna-, muusika-, tantsu-, balleti-, etenduskunsti kui ka Salme Reegi nimelise laste- ja noorteteatri aastaauhinna žüriide põhjal moodustatakse ühisžürii (nagu on praegu etenduskunstide ühisauhinna puhul). Iga liigi- ja erižürii esitab aasta jooksul ühisžüriile lavastusi, mida kõik vaatama peavad, ning nominendid valitakse teatriliigiülesest nende seast.

Põhjendus:

- auhindade range eristamine teatriliigiti ei vasta alati aina mitmekesisuvale teatripildile ning etenduskunstide ühisauhind üksinda seda lõhet ei paranda,
- lavastaja ja kunstniku töö on olulises osas võrreldav lavastuse žanrist olenemata.

Muudatuse võimalikud mõjud:

- suureneb erižüriide vaheline koostöö ning seeläbi ka avalikkuse arusaamine nüüdisaegsest teatripildist,
- muusika-, balleti-, etenduskunsti (vt 3. ettepanek) ja tantsuauhinna puhul saab liigiauhindadega tunnustada senisest laiaulatuslikumaid töid teatris,
- võrreldes teiste liigižüriidega on sõnalavastuste žürii otsustusõigus auhinnatavate tegevuste valikul väiksem, sest neil on auhinnad (mees- ja nais- pea- ja kõrvalosa) fikseeritud,
- mõnevõrra kasvab sõnalavastuste žürii koormus (vähemalt nende liikmete, kes kuuluvad ka ühisžüriisse), kuid mitte rohkem kui praegu etenduskunstide ühisauhinna žüriisse kuulujail,

- võib tekitada hirmu, et kuna sõnalavastusi esietendub aastas kordades enam muude teatriliikide lavastustest, siis on viimastel raske jõuda nominatsioonini, kuid see ei ole probleem, kui ühisžürii arutab võimalikke nominente regulaarselt.

Töörühm on lavastaja aastaauhinna osas konsensuslikult muudatuse poolt.

Kunstniku aastaauhinna osas on töörühm muudatuse poolt tingimusel, et tagatakse ka heli-, valgus-, video- ja kostüümikunstnike arvestamine. Kokkulepet ei saavutatud selles osas, kas piisab kunstniku aastaauhinna statuudi loomisest (praegu on sõnalavastuste aastaahindadel üks üldsõnaline statuut) või tuleks luua kaks eraldi aastaauhinda, neist esimene lava- ja kostüümikunstnikule ning teine valgus-, heli- ja videokunstnikule.⁴ Lavastuskunstnikele eraldi auhinna jätkuvat väljaandmist toetab Eesti Lavastuskunstnike Liit.

Teatriliigiülese kunstniku aastaauhinna loomine mõjutab ka Natalie Mei nimelist muusikateatri kunstniku auhinda (vt 7. ettepanekut).

Kõik töörühma järgnevad ettepanekud lähtuvad siiski eeldusest, et lavastaja ja kunstniku aastaauhind on teatriliigiülised ning kunstniku aastaauhinda saab anda peale lavakunstniku ka heli-, valgus-, video- ja kostüümikunstnikule.

See tähendab ka, et töötavad üks erizürii (Salme Reegi nimelise laste- ja noorteteatri aastaauhinna žürii) ning viis liigižüriid: sõnalavastuste, muusika-, balleti-, tantsu- ja etenduskunsti žürii (vt 3. ettepanek). Nende kuue põhjal moodustatakse ühisžürii, kes annab välja lavastaja ja kunstniku aastaauhinna.

Süsteem toimib nii, et kuus žüriid teavitavad jooksvalt aasta jooksul ühisžürii liikmeid lavastustest, mida lavastaja ja kunstniku aastaauhinna määramiseks vaatama peab. See omakorda eeldab, et nii kõik liigi- ja erizüriid kui ka ühisžürii peavad aruteluks kohtuma vähemalt kvartaalselt (vt žürii tööpõhimõtteid puudutavaid ettepanekuid).

4 Ainuisikuliselt pole kostüümi-, heli-, valgus- või videokunstnikku kunstnikuauhinnale nomineeritud, kuigi viimasel viiel aastal on 25st kunstnikuauhinna nominatsioonist kuue puhul olnud ära märgitud ka kostüümi-, valgus- või videokunstnik: Vladimir Anšon, Reet Aus, Gleb Filštinski – kujundus lavastusele „Igatsus“ (Tallinna Linnateater); Reet Aus, Mikk-Mait Kivi, Oliver Kulpsoo – kujundus lavastusele „Millest me räägime, kui me räägime armastusest ehk Barbarella“ (Von Krahli Teater); Lilja Blumenfeld, Rene Liivamägi, Sander Põldsaar – kujundus lavastusele „Joonud“ (Theatrum); Liisi Eelmaa, Jaanus Vahtra, Triin Suvi, Emer Värk, Paul Kuimet – kujundus lavastusele „Kaart ja territoorium“ (Eesti Draamateater); Karmo Mende ja Tiiti Hynninen – kunstnikutöö ning video- ja valguskujundus lavastusele „Macbeth“ (Tallinna Linnateater); Emer Värk ja Maarja Meeru – videokujundus ja visuaal-elektroonilised lahendused ning kunstnikutöö lavastusele „Beatrice“ (Teater Vanemuine).

Ettepanek 3: Luua etendus kunstide ühisauhinna asemele etendus kunsti aastaauhind, mida annab välja eraldi žürii

Töörühm arutas ja toetas konsensuslikult etendus kunstide ühisauhinna ümber nimetamist etendus kunsti aastaauhinnaks, mille väljaandmiseks loodaks eraldi žürii ehk loobutaks ühisžüriist.

Põhjendus:

- kuna töörühma ettepanek on anda kunstniku ja lavastaja aastaauhinda edaspidi välja teatriliigiülesele, siis peaks käsitlema etendus kunsti sarnaselt teiste teatriliigi- ja sihtrühmapõhiste auhindadega (eraldi žürii on nii sõnalavastuste, muusika-, balleti-, tantsu- kui ka Salme Reegi nimelisel laste- ja noorteteatri aastaauhinnal),
- praegune etendus kunstide ühisauhinna statuut on saanud palju kriitikat, sest keskendub liialt teatriliikide põimimisele, mitte etendus kunsti autonoomsele tähendusele.

Muudatuse võimalikud mõjud:

- kuna etendus kunstilavastuste puhul on sageli raske eristada lavastaja ja kunstniku positsiooni, siis võivad need tähelepanuta jääda lavastaja ja kunstniku aastaauhinda välja andvas žüriis.

Etendus kunsti aastaauhinna statuudi sõnastuse osas on valmis ettepaneku tegema Eesti Teatriuurijate- ja Kriitikute Ühendus.

Ettepanek 4: Loobuda üldnimetusest „tehniliste töötajate auhinnad“ ning luua kolm teatritöötaja aastaauhinda oma statuudiga

Töörühm arutas ja toetab konsensuslikult tehniliste töötajate auhindade koondnimetusest loobumist ning kolme oma statuudiga aastaauhinna loomist. Auhiinad on: lavastust ettevalmistava töötaja aastaauhind, etendust teenindava töötaja aastaauhind, haldus- ja administratiivtöötaja aastaauhind.

Põhjendus:

- praegune üldstatuut küll nimetab eesmärgina tuua esile „nii loominguolulisi kui ka teatritehniliselt olulisi saavutusi“, kuid loominguolulised töötajad on jäänud tahaplaanile (eriti muusikateatris, nt

kontsertmeistrid ja repetiitorid),

- samuti peaks statuut rõhutama, et tegemist on aastaauhinnaga ehk nomineerimisel arvestatakse just vaadeldava kalendriaasta tööd.

Muudatuse võimalikud mõjud:

- võib tekkida vajadus nende erialade pikaajalise tegevuse tunnustamise auhinna järele.

Lavastust ettevalmistava töötaja aastaauhinna statuut on Eesti Teatri Tehniliste Töötajate Ühenduse ettepanekul: „Lavastust ettevalmistava töötaja auhind antakse lavastust ettevalmistavale loovtehnilisele töötajale silmapaistva töö ja saavutuste eest eelmisel aastal.“

Etendust teenindava töötaja aastaauhinna statuut on Eesti Teatri Tehniliste Töötajate Ühenduse ettepanekul: „Etendust teenindava töötaja auhind antakse etendust teenindavale loovtehnilisele töötajale tähelepanuvääriva töö eest eelmisel aastal.“

Haldus- ja administratiivtöötaja aastaauhinna statuut on Eesti Teatri Tehniliste Töötajate Ühenduse ettepanekul: „Haldus- ja administratiivtöötaja auhind antakse haldus- ja administratiivtöötajale väljapaistva töö eest eelmisel aastal.“

Töörühm arutas, kuid ei jõudnud üksmeelele selles osas, kas teatritöötaja aastaauhinna puhul peaks hinnatavate hulka kuuluma ka muusikateatri erialad (nt kontsertmeister, repetiitor), mida praegu üldjuhul ei tunnustata. Statuudi laiendamise vastu on Eesti Teatri Tehniliste Töötajate Ühendus, ülejäänud töörühm toetab muudatusettepanekut.

Ettepanek 5: Loobuda pea- ja kõrvalosade eristamisest

Töörühm arutas, kuid ei jõudnud üksmeelele selles osas, kas loobuda sõnalavastuste aastaauhindade puhul pea- ja kõrvalosa eristamisest ning anda edaspidi välja neli näitlejaauhinda, neist kaks mees- ja kaks naisnäitlejale.

Põhjendus:

- nüüdisdramaturgias on sageli keeruline ja ebamõistlik eristada pea- ja kõrvalosa,

- nii oleksid kõik sõnalavastuste auhinnad samadel alustel, sest lavastaja ja kunstniku auhind antakse loomingulise töö eest vaadeldaval aastal, kuid pea- ja kõrvalosa auhinna puhul lähtutakse rollist ehk ühest tööst.

Muudatuse võimalikud mõjud:

- soosib näitlejaid, kel on aasta jooksul mitu märkimisväärset rolli (nii pea- kui ka kõrvalosa), kuid ei välista ühe tähtrolli esiletõstmist,
- kõrvalosad võivad saada vähem tähelepanu.

Töörühmas on muudatuse poolt Eesti Teatriuurijate ja -kriitikute Ühendus ning vastu Eesti Näitlejate Liit, ülejäänud neutraalsed. Arutati, kuidas oleks võimalik jätta küll žüriile auhindade jagamisel pea- ja kõrvalosade vahel vabamad käed, kuid tagada, et kõrvalosad järjepidevalt äramärkimist leiaksid, kuid konsensust ei saavutatud. Kompromissvariandina oli arutlusel, et statuudis kehtestada, et on kaks mees- ja kaks naisnäitleja auhinda, millest üks võiks olla pea- ja teine kõrvalosa eest, kuid mis annab žüriile otsustusõiguse erandlikel aastatel anda ka kaks pea- või kaks kõrvalosa auhinda.

Statuutide uuendamine

Lisaks eelmises osas välja toodud aastaauhindade määramise põhimõtete muutmissetepanekutega seotud statuutide uuendamisele (vt 2., 3., ja 4. ettepanek) vaatas töörühm üle ka kõigi teiste auhindade statuudid. Järgnevalt on välja toodud vaid need auhinnad, mille statuudi muutmist pidas vastav erialaliit või ühendus vajalikuks. Nimetamata auhindade puhul ei pea töörühm statuudi uuendamist vajalikuks.

Pikemaajalise loomingulise tegevuse eest antavate auhindade puhul arutas töörühm ka väljaandmise sagedust ning enamik töörühma liikmetest oli seisukohal, et praegust sagedust ei pea muutma ning pigem võiks mõnede nimeliste auhindade puhul lähtuda väljaandmisel vajaduspõhisusest ehk neid võib välja anda ka harvemini kui üle aasta. Eriarvamusele jäi muusikateatri ekspert Otto Hermann orkestrandi auhinna osas, mille puhul soovitatakse kaaluda selle väljaandmist iga-aastaselt, nagu oli varem, sest see on selle eriala ainus auhind ning potentsiaalsete saajate hulk on suur.

Ettepanek 6: Muuta Salme Reegi, Reet Neimari, Priit Põldroosi ja Otto Hermann nimelise auhinna statuuti

Salme Reegi nimeline laste- ja noorteteatri aastaauhinna statuut on⁵: „Laste- ja noortelavastuste auhind, mille võib saada kunstiliselt silmapaistva ja laste- või noortepärase töö eest nii lavastaja, näitleja, kunstnik kui ka iga teine lavastuse osaline.“

Lisatud „laste“ asemel „laste- ja noorte“.

Reet Neimari nimelise kriitika aastaauhinna statuut on Eesti Teatriuurijate- ja Kriitikute Ühenduse ettepanekul: „Auhind antakse autorile või autorite kooslusele eelmise kalendriaasta jooksul kirjalikus või suulises vormis avalikkuseni jõudnud ühe või mitme arvustuse, artikli, saate vms eest, mis analüüsivad ja kirjeldavad pädevalt Eesti teatripilti ja teatrikunsti.“

Varem oli loetelus ka „trükis“, kuid teatriraamatuid tunnustaks edaspidi Priit Põldroosi nimelise teatrimõtte auhinnaga, et eristada selgelt teatrikriitilist ja -uurimuslikku tegevust.

Eesti Teatriuurijate- ja Kriitikute Ühendus teeb ka ettepaneku, et Reet Neimari nimelise kriitika aastaauhinna žüriisse kuuluks kaks teatrikriitikut. Ettepanek peegeldab loogikat, mille kohaselt on

5 Statuudi sõnastuse osas konsulteeris töörühm laste- ja noorteteatri ekspertide Kirsten Simmo ja Eva-Liisa Linderiga.

nende elukutsete esindajad, kelle loomingulist tegevust hinnatakse, kaasatud ka nt sõnalavastuse žüriisse.

Priit Põldroosi nimelise teatrimõtte auhinna statuut on Eesti Teatriuurijate- ja Kriitikute Ühenduse ettepanekul: „Auhind antakse teatrimõtte arendamise, teatriuurimusliku või pikaage se teatripedagoogilise tegevuse eest.“

Varem oli „pikaage se teatriuurimusliku või teatripedagoogilise tegevuse“. Muudatus võimaldab tunnustada ka konkreetseid teatriramatuid jm, mis uuendatud kriitikaauhinna statuudi alla ei mahu.

Otto Hermanni nimelise orkestrandi auhinna statuut on muusikateatri eksperdi ettepanekul: „Esimese kutselise teatri sümfooniaorkestri (1906) asutaja nimeline auhind, mille eesmärgiks on tõsta esile ja väärtustada pikaajalist (vähemalt 15 aastat) kõrgetasemelist pühendunud tööd teatri orkestriartistina.

Lisatud: „vähemalt 15 aastat“.

Ettepanek 7: Muuta Natalie Mei nimelise auhind teatriliigiüleseks.

Töörühm arutas, kuid ei jõudnud üksmeelele selles osas, kas laiendada Natalie Mei nimelise auhinna statuuti nii, et see poleks seotud ühe teatriliigiga (muusikateater), vaid oleks teatriliigiülene (sõna-, muusika-, tantsuteatri ja etenduskunstilavastuste), ning kas ja mil määral peaks auhinna puhul eelistama suuri lavastusi.

Põhjendus:

- kuna töörühma ettepanek on anda kunstniku aastaauhinda edaspidi välja teatriliigiülesest, siis kaob vajadus eraldi muusikateatri kunstnikutöö auhinnaks,
- teatriliikide võrdsuse tagamiseks pole mõne liigi välistamine põhjendatud.

Muudatuse võimalikud mõjud:

- suurte lavastuste eelistamist on raske põhjendada ja see võib tekitada ootuse, et sarnane pikaajalise tegevuse tunnustus oleks kas laiendatud kõigile töö mahust sõltumata või siis loodud

eraldi auhind väiksemamahuliste tööde tunnustamiseks.

Töörühmas on muudatuse vastu Eesti Lavastuskunstnike Liit, ülejäänud liikmed on neutraalsed. Eesti Lavastuskunstnike Liidu hinnangul on muusikateater suuremahuline ja oma kindla spetsiifikaga teatriliik, mistõttu on seda teiste teatriliikidega konkurentsi pannes raske hinnata.

Ettepanek 8: Nimetada teatrikunsti eriauhind ümber Eesti Teatriliidu juhatuse auhinnaks

Töörühm arutas, kas kaotada teatrikunsti eriauhind (annab välja Eesti Teatriliidu juhatus), muuta selle statuuti ja/või väljaandmise korda. Töörühm ei toeta auhinna kaotamist, et tagada erakordsete sündmuste tunnustamise võimalus ka edaspidi, kuid peab oluliseks üle vaadata nii auhinna nimetus, statuut kui ka väljaandmise kord. Kuna seda auhinda on mitmel teatripäevapeol esitletud peaauehinnana, kuid pole selgelt välja öeldud, kes ja mille eest seda annab, teeb töörühm ettepaneku nimetada auhinda sellena, mis ta on: Eesti Teatriliidu juhatuse auhind. Sel juhul pole vaja ka konkreetset statuuti.

Põhjendus:

- auhinda on mitmel teatripäevapeol presenteeritud peaauehinnana, mis pole sisuliselt korrektne (Eesti Teatriliidu juhatus selle auhinna žüriina pole hierarhilises suhtes kõigi teiste auhindade žüriidega) ning tekitab segadust muu hulgas seetõttu, et auhinna otsustamisel ei kasutata sisendit teiste auhindade žüriidelt, kel on terviklikum ülevaade kogu teatriväljal toimuvast;
- auhinna statuudis toodud eesmärk tunnustada erilist teatrikunstisündmust, mida ükski teine auhinnastatuut ei hõlma, on liiga üldsõnaline, et tekiks auhinna autonoomne tähendus (seni on tunnustatud teatritöötajad, kuigi on loodud teatritöötaja auhinnad; lavastust, mille lavastajad said samal aastal lavastaja aastaauhinna, ja teatrikunstisündmust, mille tunnustamiseks teisi võimalusi pole, sest see toimus väljaspool Eestit).

Muudatuse võimalikud mõjud:

- Auhinna kaotamisel võivad jääda tunnustamata teatrikunstisündmused, mis toimuvad väljaspool Eestit.

Töörühm arutas ka võimalust, et nn eriauhinna statuudiga jätkamisel võiks seda välja anda liigiülene ühisžürii, mis määrab ka lavastaja ja kunstniku aastaauhinda, kuid loobus selle ettepaneku tegemisest, sest ka alternatiivsel otsustuskogul on oma väärtus. Igal juhul peaks selle auhinna puhul töörühma hinnangul järgima kaht põhimõtet: see on vajaduspõhine ning ettepanekuid selle väljaandmiseks peaksid tegema ka liigi- ja erižüriid.

Žüriide tööpõhimõtted

Töörühm esitas muudatusettepanekuid kaaludes endale pidevalt kontrollküsimuse: „Kas probleem on auhinna(statuudi)s või žürii töö(põhimõtete)s?“ Järeldati, et paljude auhindade statuudid annavad juba praegu žüriiliikmetele olulist otsustusõigust auhinnatavate valikukriteeriumite üle, kuid seda kas ei teata/tajuta või on aastatega kujunenud tavad, mis põhjendamatult kitsendavad auhinna statuudiga ette nähtud ulatust. Seda olukorda on mõistlikum lahendada põhjalikuma selgitustööga (eriti oluline on žürii esimehe töö) kui statuutide detailsemaks kirjutamisega.

Ettepanek 9: Sõnastada žürii tööpõhimõtted ning vormistada need lepinguna žüriiliikme volituste alguses

Töörühm arutas ja toetab konsensuslikult žürii tööpõhimõtete sõnastamist ning žüriiliikmega lepingu sõlmimist tema volituste alguses. Töörühm arutas ka suurema koormusega žüriide puhul eel- või abižüriide süsteemi rakendamist (puudutab ennekõike sõnalavastuste žüriid), kuid ei leidnud lahendust, mis oleks praegusest oluliselt parem. Samuti arutati, kas on võimalik ja mõistlik kasutada senisest enam lavastuse salvestuse vaatamist, kuid selles osas üksmeelele ei jõutud. Seetõttu teeb töörühm ettepaneku jätkata žürii tööpõhimõtete arutelu laiemas ringis, kaasates vastava kogemusega inimesi.

Põhjendus:

- auhindade usaldusväärus sõltub žüriide usaldusväärusest, mistõttu peavad nende vastutus ja kohustused olema üheselt arusaadavad ning nende järgimine kontrollitav (töörühma hinnangul peaks tagama, et iga uuslavastust vaatab vähemalt kolm žüriiliiget ning žürii kohtub aruteluks vähemalt kvartaalselt);
- lepingus vormistatud kohustused annavad žürii esimehele juhised töö korraldamiseks, aga ka õiguse žüriiliikmelt kohustuste täitmist nõuda;
- erijuhtum on sõnalavastuste žürii, mille koormus on teistega võrreldes mitmekordne.

Muudatuse võimalikud mõjud:

- žüriise valitud inimene võib pakkumisest loobuda, sest pole kindel oma võimes kokkulepet

täita, mis omakorda võib kaasa tuua nn kutseliste žüriiliikmete tekkimise ja/või vajaduse vähendada žüriide koosseise;

- tekib surve tõsta žüriiliikme tasu määrani, mis kompenseerib tunnetuslikult võetud kohustuste täitmisele kuuluva ajaressursi (nt kui võtta aluseks kultuuritöötaja miinimumtasu 1300 eurot ja arvestada, et žüriiliige peab vaatama aastas 40 lavastust keskmise pikkusega 2,5 tundi ning osalema vähemalt viiel koosolekul keskmise pikkusega 3 tundi, siis tuleb töötundide arvuks 115 ehk 72% täiskoormusega tööajast ning töötasuks 936 eurot);
- sõnalavastuste žürii puhul nt regionaalsete ekspertide kaasamine suurendab riski, et ühe eksperdi maitse-eelistuste mõju on põhjendamatult suur.

Töörühm sõnastas edasiseks aruteluks võimalikud **žürii tööpõhimõtted**:

1. Žürii koguneb esmakordselt hinnatava aasta jaanuaris, et leppida kokku töökorralduslikes küsimustes ning valida žürii esimees.
2. Žürii koguneb hinnatava aasta jooksul kvartaalselt, et arutada eelmisel perioodil nähtud lavastusi ning teha ettepanekuid teistele žüriidele, kelle sihtlavastus mõni vaadatud lavastustest on.
3. Žürii koguneb vähemalt kaks nädalat enne Eesti teatri auhindade nominentide väljakuulutamist (1. märtsil), et valida välja nominendid.
4. Nominente on iga auhinna puhul kolm kuni viis ning igal nominendil peab olema vähemalt žürii enamuse toetus (pool žüriist + 1 žüriiliige) sõltumata valitud hääletamise süsteemist.*
5. Žürii koguneb hiljemalt nädal pärast Eesti teatri auhindade nominentide väljakuulutamist (1. märtsil), et valida välja laureaadid, kui seda pole tehtud juba varem.
6. Auhinnal on üldjuhul üks laureaat, kui auhinna statuut ei sätesta teisiti.
7. Žürii lepib hääletamise süsteemis kokku nii enne nominentide kui laureaaside valimise kohtumist ning hääletamise ajal süsteemi ei muudeta.*
8. Žürii kohtumised kutsub kokku žürii esimees, teavitades sellest žüriid vähemalt kaks nädalat ette.
9. Žürii töötab põhimõttel, et iga žürii poolt hinnatava auhinna sihtlavastust vaatab kolm žüriiliiget.
10. Iga žüriiliige vaatab hinnatava aasta jooksul lavastusi mahus, mis tagab kõigile žüriiliikmetele võrdse koormuse.

11. Žürii esimehel on õigus teha töökorralduslikke otsuseid, mis tagavad, et iga žürii poolt hinnatava auhinna sihtlavastust on vaadanud kolm žürii liiget ning kõigi žüriiliikmete koormus on võrdne.

* Hääletamise süsteem võiks olla soovituslik, kuid on mõistlik lahti kirjutada mõned võimalikud süsteemid. Näiteks:

Konsensus – žürii otsused eeldavad kõigi žüriiliikmete toetust.

See tähendab arutelu käigus otsuseni jõudmist ehk arutamist hetkeni, mil keegi pole eriarvamusel.

Enamus – žürii otsused eeldavad žürii enamuse toetust.

Näiteks nominentide valikul võib esimeses hääletusvoorus olla igal žüriiliikmel nii mitu häält kui on nominentide võimalik ülempiir – üldjuhul viis – ning nominendiks saab see, keda toetab pool žüriist + 1 žüriiliige.

Kui esimeses hääletusvoorus on enamuse toetuse saajaid vähem kui on nominentide võimalik alampiir – üldjuhul kolm –, viiakse läbi teine hääletusvoor, kus igal žüriiliikmel on üks hääl ning nominendiks saab see, keda toetab pool žüriist + 1 žüriiliige.

Žürii võib otsustada viia läbi teine hääletusvoor ka juhul, kui enamuse toetuse saajaid on küll üle alampiiri, aga mitte nii palju, kui lubab ülempiir.

Pingerida – žürii otsused eeldavad žürii enamuse toetust, kuid arvestus on punktipõhine.

Näiteks nominentide valikul võib esimeses hääletusvoorus iga žüriiliige panna pingeritta (5 – esimene valik, 4 – teine valik jne) nii mitu kandidaati kui on nominentide võimalik ülempiir – üldjuhul viis – ning nominendiks saab see, kelle punktisumma on vähemalt pool +1 punktide kogusummast – [nominentide arv × (1+2+3 ...)]+1 ehk viie nominendi puhul [5 × (1+2+3+4+5)]+1=38.

Sarnaselt enamuse süsteemiga saab vajadusel teha ka teise hääletusvooru kas taas pingereana või ühe toetushäälega).

Eesti teatri auhindade töörühma protokoll nr 1

Aeg ja koht: 8. veebruar 2019, kell 16–17.30 Teatriliidus.

Osalejad: Birgit Landberg, Heli Veskus, Liina Tepand, Mait Visnapuu (kirjalikult), Ott Karulin, Riina Viiding, Triinu Upkin, Tõnn Lamp.

Töökorralduslikud otsused:

- Iga töörühma liige arutab koosoleku protokollis kirjeldatud küsimusi enda esindatava erialaliidu juhatusega, v.a Teatriliit, mis kaasatakse konkreetsete ettepanekute puhul. Väljaspool juhatusi protokolle ei jagata.
- Eialaliitude konkreetseid ettepanekuid arutatakse sammhaaval, kui töörühma arutelu jõuab auhinnani, mida see ettepanek puudutab.
- Järgmine koosolek on 13. märtsil kell 15.30 Teatriliidus.

Esmaste küsimuste ringis tulid esile järgmised küsimused:

- Kas auhindu on palju, kas nende jagunemine teatriliigiti on põhjendatud, kas katavad kogu etenduskunstivälja?
- Mis on teatripäevapeo teleülekande funktsioon?

Esimesel koosolekul keskenduti sõnalavastuste auhindadele.

Võimalikud muudatused jätkuaruteluks:

I Kaaluda pea- ja kõrvalosa eristamise kaotamist ning anda edaspidi välja neli näitlejaauhinda, neist kaks mees- ja kaks naisnäitlejale.

Põhjendus:

- nüüdisdramaturgias on sageli keeruline eristada pea- ja kõrvalosa,
- nii oleksid kõik sõnalavastuste auhinnad samadel alustel, sest lavastaja ja kunstniku auhind antakse loomingu eest vaadeldaval aastal, kuid pea- ja kõrvalosa auhinna puhul lähtutakse rollist.

Muudatuse võimalikud mõjud:

- soosib näitlejaid, kel on aasta jooksul mitu märkimisväärset rolli (nii pea- kui ka kõrvalosa), kuid ei välista ühe tähtrolli esiletõstmist,
- võib tekitada hirmu, et kõrvalosad saavad vähem tähelepanu, kuid nende olulisust saab rõhutada auhinna statuudis.

II Kaaluda lavastaja ja kunstniku auhinna muutmist teatriliikide üleseks, mis tähendaks, et nii sõna-, muusika-, tantsu-, balleti- kui ka Salme Reegi auhinna žüriide põhjal moodustatakse ühisžürii (nagu on praegu etenduskunste auhinna puhul). Iga erižürii esitab aasta jooksul ühisžüriile lavastusi, mida kõik vaatama peavad, ning nominendid valitakse teatriliikide üleselt.

Põhjendus:

- auhindade range eristamine teatriliigiti ei vasta alati aina mitmekesistuvale teatripildile ning etenduskunste ühisauhind üksinda seda lõhet ei paranda,
- lavastaja ja kunstniku töö on olulises osas võrreldav lavastuse žanrist olenemata.

Muudatuse võimalikud mõjud:

- suureneb erižüriide vaheline koostöö ning seeläbi ka avalikkuse arusaamine nüüdisaegsest teatripildist,
- muusika-, balleti- ja tantsuauhinna puhul saab liigiauhindadega tunnustada senisest laiaulatuslikumaid töid teatris,
- võib tekitada hirmu, et kuna sõnalavastusi esietendub aastas kordades enam muude teatriliikide lavastustest, siis on viimastel raske jõuda nominatsioonini, kuid see ei ole probleem, kui ühisžürii arutab võimalikke nominente regulaarselt.

Protokollis Ott Karulin

Eesti teatri auhindade töörühma protokoll nr 2

Aeg ja koht: 13. märts 2019, kell 15.30–17.00 Teatriliidus.

Osalejad: Birgit Landberg (kirjalikult), Eda Peäske, Heli Veskus, Liina Tepand, Mait Visnapuu, Ott Karulin, Riina Viiding, Triinu Upkin, Tõnn Lamp.

Eelmise koosoleku muudatuste tagasisidering:

I Kaaluda pea- ja kõrvalosa eristamise kaotamist ning anda edaspidi välja neli näitlejaauhinda, neist kaks mees- ja kaks naisnäitlejale.

Töörühmas on muudatuse poolt Teatriuurijate ja -kriitikute Ühendus ning vastu Näitlejate Liit, ülejäänud neutraalsed. Arutati, kuidas oleks võimalik jätta küll žüriile auhindade jagamisel pea- ja kõrvalosade vahel vabamad käed, kuid tagada, et kõrvalosad järjepidevalt äramärkimist leiaksid, kuid konsensust ei saavutatud. Kompromissvariandina oli arutlusel, et statuudis kehtestada, et on kaks mees- ja kaks naisnäitleja auhinda, millest üks võiks olla pea- ja teine kõrvalosa eest, kuid mis annab žüriile otsustusõiguse erandlikel aastatel anda ka kaks pea- või kaks kõrvalosa auhinda.

II Kaaluda lavastaja ja kunstniku auhinna muutmist teatriliikide üleseks, mis tähendaks, et nii sõna-, muusika-, tantsu-, balleti- kui ka Salme Reegi auhinna žüriide põhjal moodustatakse ühisžürii (nagu on praegu etenduskunstide auhinna puhul). Iga erižürii esitab aasta jooksul ühisžüriile lavastusi, mida kõik vaatama peavad, ning nominendid valitakse teatriliikide üleselt.

Töörühm on lavastajaauhinna osas muudatuse poolt. Kunstnikuauhinna osas on töörühm muudatuse poolt tingimusel, et tagatakse ka heli-, valgus-, video- ja kostüümikunstnike arvestamine. Kokkulepet ei saavutatud selles osas, kas piisab kunstnikuauhinna statuudi täiendamiseks või tuleks luua kaks eraldi auhinda, neist esimene lava- ja kostüümikunstnikule ning teine valgus-, heli- ja videokunstnikule. Viimasel viiel aastal on 25st kunstnikuauhinna nominatsioonist kuue puhul olnud ära märgitud ka kostüümi-, valgus- või videokunstnik,⁶ kuid ainuisikuliselt pole kostüümi-, heli-, valgus- või

6

Vladimir Anšon, Reet Aus, Gleb Filštinski – kujundus lavastusele „Igatsus“; Reet Aus, Mikk-Mait Kivi, Oliver Kulpsoo – kujundus lavastusele „Millest me räägime, kui me räägime armastusest ehk Barbarella“; Lilja Blumenfeld, Rene Liivamägi, Sander Põldsaar – kujundus lavastusele „Joobnud“; Liisi Eelmaa, Jaanus Vahtra, Triin Suvi, Emer Värk, Paul Kuimet – kujundus lavastusele „Kaart ja territoorium“; Karmo Mende ja Tiiti Hynninen – kunstnikutöö ning video- ja valguskujundus lavastusele „Macbeth“; Emer Värk ja Maarja Meeru – videokujundus ja visuaal-elektronilised lahendused ning kunstnikutöö lavastusele „Beatrice“.

videokunstnikku nomineeritud.

Koosolekul otsustati:

III Nimetada ümber tehniliste töötajate auhinnad ja luua kolm statuuti. Auhiinad on: lavastust ettevalmistava töötaja auhind, lavastust teenindava töötaja auhind, haldus- ja administratiivtöötaja auhind. Auhiinade statuudid töötab välja Eesti Teatri Tehniliste Töötajate Ühendus.

Põhjendus:

- praegune üldstatuut küll nimetab eesmärgina tuua esile „nii loomingulisi kui ka teatritehniliselt olulisi saavutusi“, kuid loomingulised töötajad on jäänud tahaplaanile (eriti muusikateatris),
- samuti peaks statuut rõhutama, et tegemist on aastaauhinnaga ehk nomineerimisel arvestatakse just vaadeldava kalendriaasta tööd.

Muudatuse võimalikud mõjud:

- võib tekkida vajadus nende erialade pikaajalise tegevuse tunnustamise auhinna järele.

Võimalikud muudatused jätkuaruteluks:

IV Laiendada Natalie Mei statuuti nii, et see poleks seotud ühe teatriliigiga (muusikateater), vaid kogu etenduskunstide väljaga. Kaaluda, kas ja mil määral peaks auhinna puhul eelistama suuri lavastusi.

Põhjendus:

- kuna tööühikute ettepanek on anda kunstniku aastaauhinda edaspidi välja teatriliikide üleselt, siis kaob vajadus eraldi muusikateatri kunstnikutöö auhinnaks,
- teatriliikide võrdsuse tagamiseks pole mõne liigi välistamine põhjendatud.

Muudatuse võimalikud mõjud:

- suurte lavastuste eelistamist on raske põhjendada ja see võib tekitada ootuse, et sarnane pikaajalise tegevuse tunnustus oleks kas laiendatud kõigile töö mahust sõltumata või siis loodud

eraldi auhind väiksemamahuliste tööde tunnustamiseks.

V Kas nimeliste auhindade (pikemaajalise loomingulise tegevuse eest) statuudid vajavad täiendamist (sh välja andmise sagedus)? Arutelu all on Otto Hermann, Rahel Olbrei, Priit Põldroosi, Aleksander Kurtna, Georg Otsa ja Ants Lauteri nimelised auhinnad. Esimesed täienduseettepanekud teevad vastavad erialaliidud.

Protokollis Ott Karulin

Eesti teatri auhindade töörühma protokoll nr 3

Aeg ja koht: 16. aprill 2019, kell 15.30–17.00 Teatriliidus.

Osalejad: Birgit Landberg, Eda Peäske, Heli Veskus, Liina Tepand, Mait Visnapuu, Ott Karulin, Riina Viiding, Triinu Upkin, Tõnn Lamp.

Eelmise koosoleku muudatuste tagasisidering:

III Nimetada ümber tehniliste töötajate auhinnad ja luua kolm statuuti. Ahinnad on: lavastust ettevalmistava töötaja auhind, lavastust teenindava töötaja auhind, haldus- ja administratiivtöötaja auhind. Ahhindade statuudid töötab välja Eesti Teatri Tehniliste Töötajate Ühendus.

Eesti Teatri Tehniliste Töötajate Ühendus palus ajapikendust statuutite sõnastamiseks.

IV Laiendada Natalie Mei statuuti nii, et see poleks seotud ühe teatriliigiga (muusikateater), vaid kogu etenduskunste väljaga. Kaaluda, kas ja mil määral peaks auhinna puhul eelistama suuri lavastusi.

Eesti Lavastuskunstnike Liit palus ajapikendust seisukoha esitamiseks.

V Kas nimeliste auhindade (pikemaajalise loomingulise tegevuse eest) statuudid vajavad täiendamist (sh välja andmise sagedus)? Arutelu all on Otto Hermann, Rahel Olbrei, Priit Põldroosi, Aleksander Kurtna, Georg Otsa ja Ants Lauteri nimelised auhinnad. Esimesed täiendusettepanekud teevad vastavad erialaliidud.

Eesti Teatriuurijate ja -kriitikute Ühendus teeb ettepaneku lisada kõigi nimeliste auhindade nimetusse auhinnavaldkond, et auhinnad oleksid üheselt mõistetavad ka vähesema teatrimäluga inimestele. Ahhindade võimalikud nimetused ja statuudid (kui on tehtud muudatusettepanek) on järgmised:

Otto Hermann nimeline orkestrandi auhind

Esimese kutselise teatri sümfooniaorkestri (1906) asutaja nimeline auhind, mille eesmärgiks on tõsta esile ja väärtustada pikaajalist (vähemalt 15 aastat)⁷ kõrgetasemelist pühendunud tööd teatri

orkestriartistina.⁸

Rahel Olbrei nimeline balletiauhind

Statuut jääb samaks.⁹

Priit Põldroosi nimeline teatrimõtte auhind

Auhind antakse teatrimõtte arendamise, teatriuurimusliku või pikaajase¹⁰ teatripedagoogilise tegevuse eest.

Aleksander Kurtna nimeline tõlkija auhind

Statuut jääb samaks.

Georg Otsa nimeline muusikateatri auhind

Statuut jääb samaks.

Ants Lauteri nimeline näitlejaauhind

Statuut jääb samaks.

Ants Lauteri nimeline lavastajaauhind

Statuut jääb samaks.

Lisaks pikemaajalise loomingu tegevuse eest antavatele nimelistele auhindadele puudutavad ettepanekud ka kaht aastaauhinda ja üht eriauhinda:

Salme Reegi nimeline laste- ja noorteteatri auhind

Laste- ja noortelavastuste auhind, mille võib saada kunstiliselt silmapaistva ja laste- või noortepärase töö eest nii lavastaja, näitleja, kunstnik kui ka iga teine lavastuse osaline.

Lisatud: „vähemalt 15 aastat“.

8 Eda Peäske kommentaar: Otto Hermannini nimelist orkestrandi auhinda peaks välja andma iga-aastaselt.

9 Eesti Balletiliidu kommentaar: Žüriile tuleks meelde tuletada, et preemia võib saada ka ainult tantsimise eest. Balletiartisti karjäär kestab tavaliselt kuni 20 aastat, seega auhinna saamiseks ei pea tingimata vana olema. Seni on auhindu pälvinud vaid suurkujud, kes on end tantsimise järel koreograafi või pedagoogina tõestanud.

10 Varem: „pikaajase teatriuurimusliku või teatripedagoogilise tegevuse“. Muudatus võimaldab tunnustada ka teatiraamatuid jm, mis uuendatud kriitikaauhinna statuudi alla ei mahu.

Reet Neimari nimeline kriitikaauhind

Auhind antakse autorile või autorite kooslusele eelmise kalendriaasta jooksul kirjalikus või suulises vormis avalikkuseni jõudnud ühe või mitme arvustuse, artikli, saate ¹¹vms eest, mis analüüsivad ja kirjeldavad pädevalt Eesti teatripilti ja teatrikunsti.

Eesti Teatriuurijate- ja Kriitikute Ühendus teeb ka ettepaneku, et Reet Neimari nimelise kriitikaauhinna žüriisse kuuluks kaks teatrikriitikut. Ettepanek peegeldab loogikat, mille kohaselt on nende elukutsete esindajad, kelle loomingulist tegevust hinnatakse, kaasatud ka nt sõnalavastuse žüriisse.

Kristallkingakese auhind noorele teatriinimesele

Statuut jääb samaks.

Koosolekul otsustati:

VI Nimetada ümber etenduskunsti ühisauhind, mille uus nimetus on etenduskunsti auhind. Luua etenduskunsti auhinna žürii ning loobuda ühisžüriist. Auhinna statuudi töötab välja Eesti Teatriuurijate- ja Kriitikute Ühendus.

Põhjendus:

- kuna töörühma ettepanek on anda kunstniku ja lavastaja aastaauhinda edaspidi välja teatriliikide üleselt, siis peaks käsitlema etenduskunsti sarnaselt teiste teatriliigi- ja sihtrühmapõhiste auhindadega (erizürii on nii sõnalavastuste, muusika-, balleti-, tantsu- kui ka Salme Reegi nimelisel laste- ja noorteteatri auhinnal),
- praegune etenduskunsti ühisauhinna statuut on saanud palju kriitikat, sest keskendub liialt teatriliikide põimimisele, mitte etenduskunsti autonoomsele tähendusele.

Muudatuse võimalikud mõjud:

- kuna etenduskunstilavastuste puhul on sageli raske eristada lavastaja ja kunstniku positsiooni, siis võivad need tähelepanuta jääda lavastaja ja kunstniku aastaauhinda välja andvas žüriis.

¹¹ Varem: loetus oli ka „trükis“, kuid teatriraamatuid tunnustaks edaspidi Põldroosi auhinnaga, et eristada selgelt teatrikriitilist ja -uurimuslikku tegevust.

Võimalikud muudatused jätkuaruteluks:

VII Kaaluda teatrikunsti eriauhinna (annab välja Teatriliidu juhatus) kaotamist, selle statuudi täpsustamist ja/või väljaandmise ümberkorraldamist.

Põhjendus:

- auhinda on mitmel teatripäevapeol presenteeritud peaauehinnana, mis pole sisuliselt korrektne (Teatriliidu juhatus selle auhinna žüriina pole hierarhilises suhtes kõigi teiste auhindade žüriidega) ning tekitab segadust muu hulgas seetõttu, et auhinna otsustamisel ei kasutata sisendit teiste auhindade žüriidelt, kel on kõige terviklikum ülevaade kogu teatriväljal toimuvast;
- auhinna statuudis toodud eesmärk tunnustada erilist teatrikunstisündmust, mida ükski teine auhinnastatuut ei hõlma, on liiga üldsõnaline, et tekiks auhinna autonoomne tähendus (seni on tunnustatud teatritöötajat, kuigi on loodud teatritöötaja auhinnad; lavastust, mille lavastajad said samal aastal lavastaja aastaauhinna ja teatrikunstisündmust, mille tunnusutamiseks teisi võimalusi pole, sest see toimus väljaspool Eestit).

Muudatuse võimalikud mõjud:

- Auhinna kaotamisel võivad jääda tunnustamata teatrikunstisündmused, mis toimuvad väljaspool Eestit.

VIII Sõnastada žüriide töökorraldus ja -põhimõtted ning vormistada need lepinguna žüriiliikme volituste alguses. Kaaluda suurema koormusega žüriide puhul eel- või abižüriide süsteemi rakendamist (puudutab ennekõike sõnalavastuste žüriid). Ettepanekud žürii tööpõhimõtete kohta teevad erialaliidud.

Põhjendus:

- auhindade usaldusväärus sõltub žüriide usaldusväärusest, mistõttu peavad nende vastutus ja kohustused olema üheselt arusaadavad ning nende järgimine kontrollitav (töörühma hinnangul peaks tagama, et: iga uuslavastust vaatab vähemalt kolm žüriiliiget ning žürii kohtub aruteluks

vähemalt kvartaalselt);

- lepingus vormistatud kohustused annavad žürii esimehele juhised töö korraldamiseks, aga ka õiguse žüriiliikmelt kohustuste täitmist nõuda;
- erijuhtum on sõnalavastuste žürii, mille koormus on teistega võrreldes mitmekordne.

Muudatuse võimalikud mõjud:

- žüriise valitud inimene võib pakkumisest loobuda, sest pole kindel oma võimes kokkulepet täita, mis omakorda võib kaasa tuua nn kutseliste žüriiliikmete tekkimise ja/või vajaduse vähendada žüriide koosseise;
- tekib surve tõsta žüriiliikme tasu määrani, mis kompenseerib tunnetuslikult võetud kohustuste täitmisele kuluva ajaressursi (nt kui võtta aluseks kultuuritöötaja miinimumtasu 1300 eurot ja arvestada, et žüriiliige peab vaatama aastas 40 lavastust keskmise pikkusega 2,5 tundi ning osalema vähemalt viiel koosolekul keskmise pikkusega 3 tundi, siis tuleb töötundide arvuks 115 ehk 72% täiskoormusega tööajast ning töötasuks 936 eurot);
- sõnalavastuste žürii puhul nt regionaalsete ekspertide kaasamine suurendab riski, et ühe eksperdi maitse-eelistuste mõju on põhjendamatult suur.

Protokollis Ott Karulin

Eesti teatri auhindade töörühma protokoll nr 4

Aeg ja koht: 14. mai 2019, kell 16.00–17.30 Teatriliidus.

Osalejad: Birgit Landberg, Eda Peäske, Liina Tepand, Mait Visnapuu, Ott Karulin, Triinu Upkin (osales kirjalikult), Tõnn Lamp.

Eelmise koosoleku muudatuste tagasisidering:

III Nimetada ümber tehniliste töötajate auhinnad ja luua kolm statuuti. Auhinnad on: lavastust ettevalmistava töötaja auhind, lavastust teenindava töötaja auhind, haldus- ja administratiivtöötaja auhind. Auhindade statuudid töötab välja Eesti Teatri Tehniliste Töötajate Ühendus.

Eesti Teatri Tehniliste Töötajate Ühendus palus ajapikendust statuutite sõnastamiseks.

IV Laiendada Natalie Mei statuuti nii, et see poleks seotud ühe teatriliigiga (muusikateater), vaid kogu etenduskunstide väljaga. Kaaluda, kas ja mil määral peaks auhinna puhul eelistama suuri lavastusi.

Töörühmas on muudatuse vastu Eesti Lavastuskunstnike Liit, ülejäänud liikmed on neutraalsed. Eesti Lavastuskunstnike Liidu hinnangul on muusikateater suuremahuline ja oma kindla spetsiifikaga teatriliik, mistõttu on seda teiste teatriliikidega konkurentsina pannes raske hinnata.

VI Nimetada ümber etenduskunstide ühisauhind, mille uus nimetus on etenduskunsti auhind. Luua etenduskunsti auhinna žürii ning loobuda ühisžüriist. Auhinna statuudi töötab välja Eesti Teatriuurijate- ja Kriitikute Ühendus.

Eesti Teatriuurijate ja -kriitikute Ühendus palus ajapikendust statuudi sõnastamiseks.

VII Kaaluda teatrikunsti eriauhinna (annab välja Teatriliidu juhatus) kaotamist, selle statuudi täpsustamist ja/või väljaandmise ümberkorraldamist.

Töörühm ei toeta auhinna kaotamist, et tagada erakordsete sündmuste tunnustamise võimalus ka edaspidi, kuid peab oluliseks üle vaadata nii auhinna nimetus, statuut kui ka väljaandmise kord. Kuna seda auhinda on mitmel teatripäevapeol esitletud peaauehinna, kuid pole selgelt välja öeldud, kes ja

mille eest seda annab, teeb töörühm ettepaneku nimetada auhinda sellena, mis ta on: Eesti Teatriliidu juhatuse auhind. Sel juhul pole vaja ka konkreetset statuuti.

Töörühm arutas ka võimalust, et nn eriauhinna statuudiga jätkamisel võiks seda välja anda liigiülene žürii, mis määrab ka lavastaja ja kunstniku aastaauhinna, kuid loobus selle ettepaneku tegemisest, sest ka alternatiivsel otsustuskogul on oma väärtus. Igal juhul peaks selle auhinna puhul töörühma hinnangul järgima kaht põhimõtet: see on vajaduspõhine ning ettepanekuid selle väljaandmiseks peaksid tegema ka liigižüriid.

VIII Sõnastada žüriide töökorraldus ja -põhimõtted ning vormistada need lepinguna žüriiliikme volituste alguses. Kaaluda suurema koormusega žüriide puhul eel- või abižüriide süsteemi rakendamist (puudutab ennekõike sõnalavastuste žüriid). Ettepanekud žürii tööpõhimõtete kohta teevad erialaliidud.

Töörühm toetab konsensuslikult ettepanekut sõnastada žürii tööpõhimõtted ning sõlmida žüriiliikmega leping tema volituste alguses. Tööpõhimõtted võiksid olla kahes osas: žüriiliikme kohustused, mis vormistatakse lepinguna, ning soovitusel, mis on žüriile abiks oma töö korraldamisel (näiteks hääletamise kord).

Töörühm arutas ka žüriikoosseisude suurust, sest nende vähendamine on üks võimalus tõsta žüriiliikme tasu. Töörühm toetab konsensuslikult ettepanekut, et üldjuhul on Eesti teatri auhinna žürii viieliikmeline, kuid erandiks on sõnalavastuste žürii, mille töökoormus on teistest kordades suurem. Samuti arutati, kas on võimalik ja mõistlik kasutada senisest enam lavastuse salvestuse vaatamist, kuid selles osas üksmeelele ei jõutud.

Seetõttu teeb töörühm ettepaneku jätkata žürii tööpõhimõtete arutelu laiemas ringis, kaasates vastava kogemusega inimesi.

Protokollis Ott Karulin